

Impact van de coronapandemie op economie en arbeidsmarkt

VSO-congres 2021

Jeroen Meuwissen

Etil research group

Etil Research Group

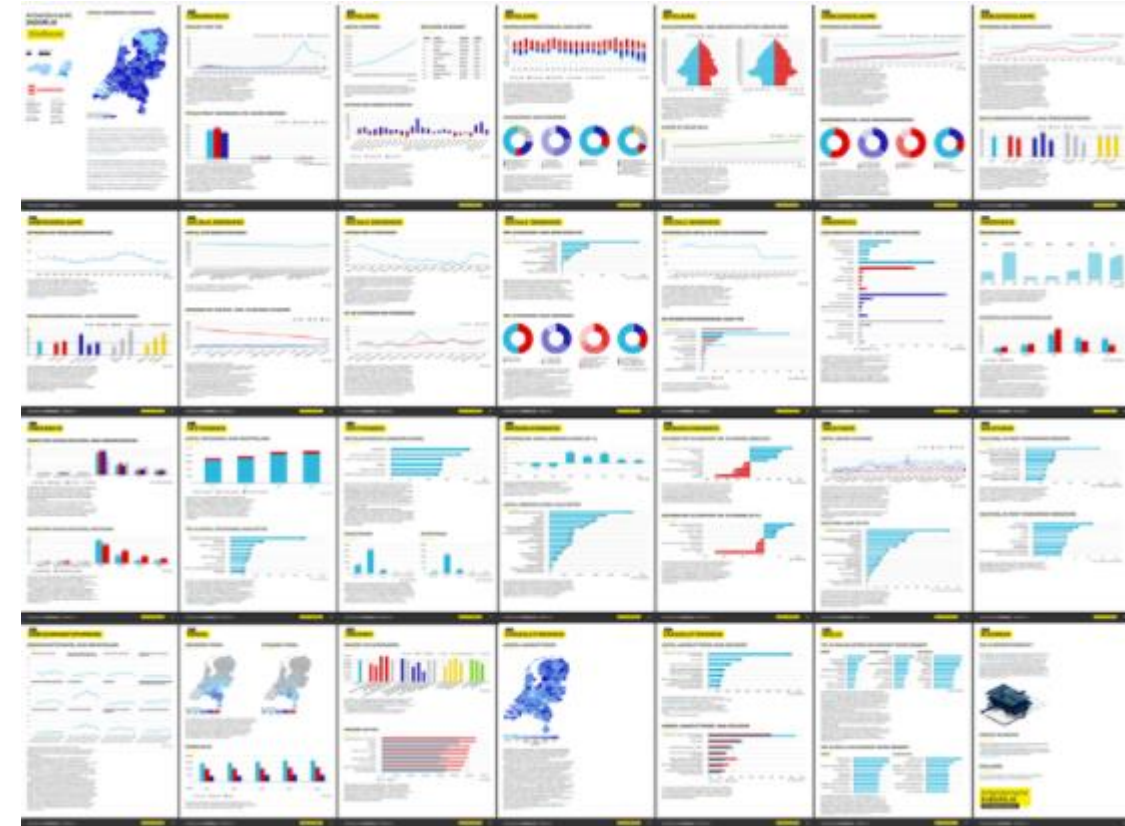
- Economische onderzoeksbureau
- Samenleving, sector en organisatie

Etil research group is expert in meten, weten en verbeteren. Etil creëert inzicht op basis van data.

ArbeidsmarktInZicht

- ArbeidsmarktInZicht
 - 8 provincies
 - 10 arbeidsmarktregio's
- Factsheet voor gemeenten o.b.v. robotjournalistiek
- www.arbeidsmarktinzicht.nl/gemeente

Arbeidsmarkt
InZicht.nl

Etil research group

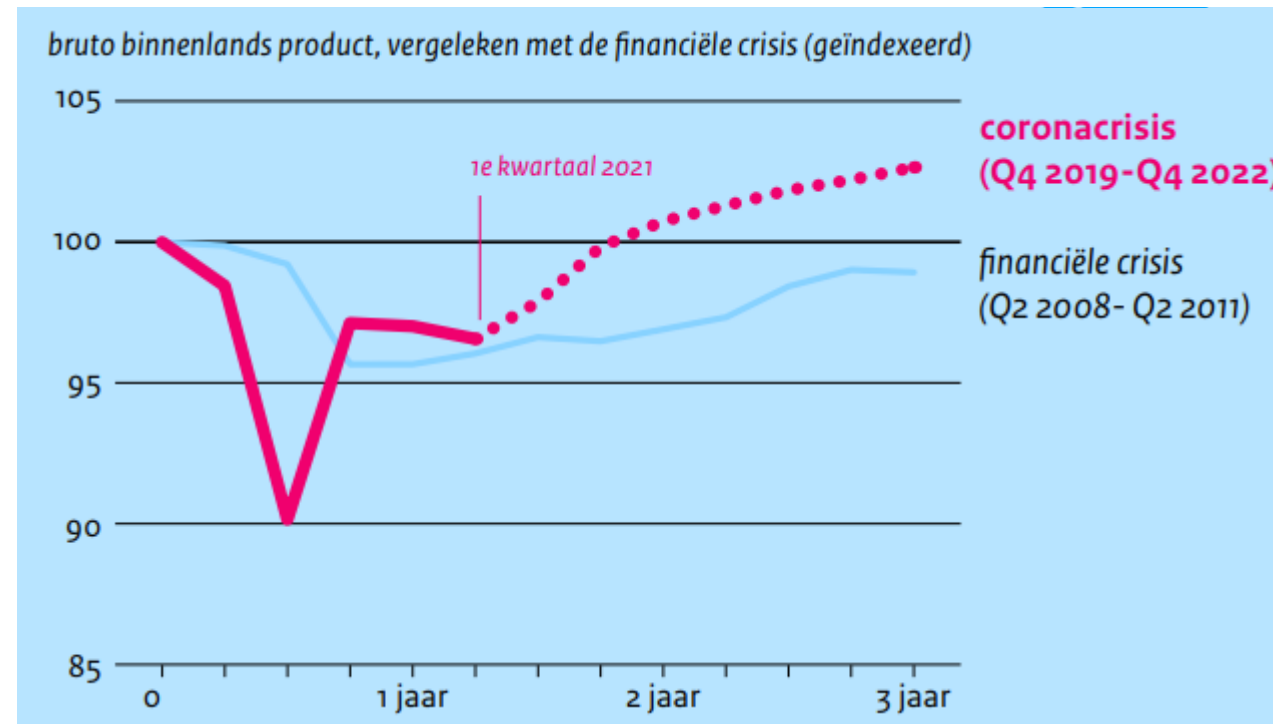
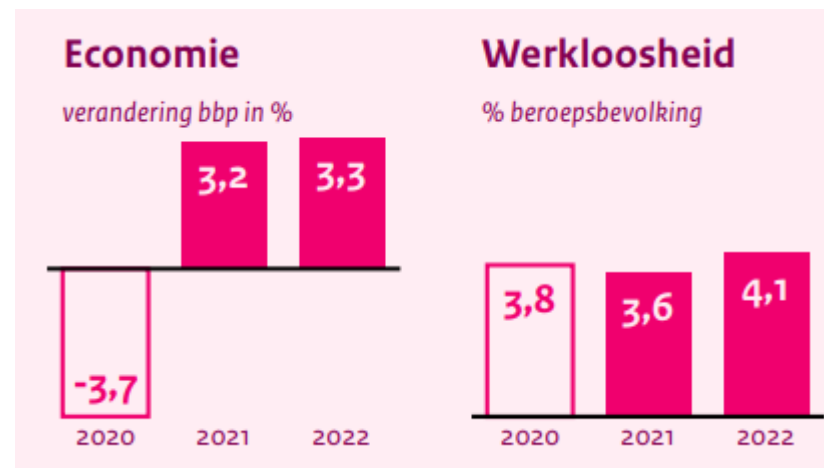
Impact op de economie

Corona vooral aanjager lopende trends en transitie

- De economische impact van het coronavirus is groot, maar in veel opzichten tijdelijk.
- Er zijn ook gevolgen op de lange termijn, maar deze hoeven niet de sectoren te raken die het hardst getroffen zijn door de coronacrisis zelf
- Blijvende impact komt vooral doordat het virus de gevolgen van bestaande trends versterkt en versnelt
 - Versnelling digitalisering
 - Thuiswerken
 - Online winkelen
 - Klimaatverandering
 - Globalisering versus regionalisering
 - Economische groei versus brede welvaart en welzijn
 - Aanzienlijke verschillen tussen regio's op het gebied van brede welvaart

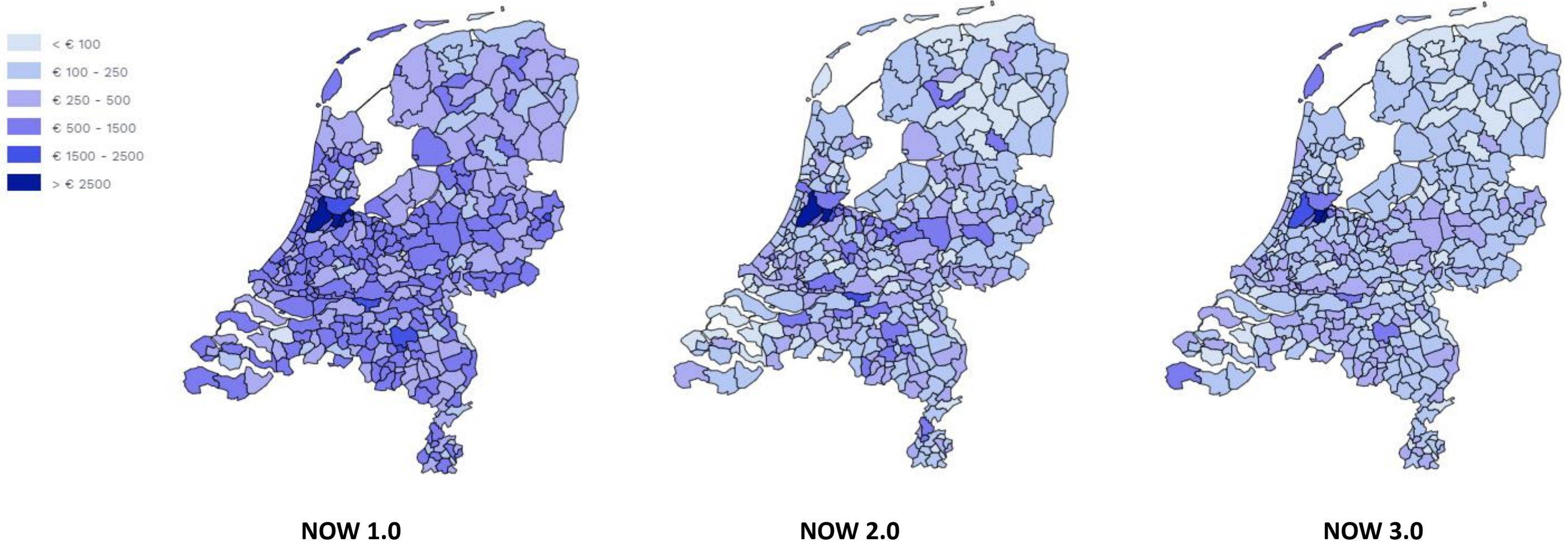
Permanente economische schade blijft beperkt

- De economie herstelt zich snel nu het aantal besmetting afneemt en de vaccinatiegraad toeneemt
- Werkloosheid blijft in 2022 beperkt, vrijwel gelijk aan het gemiddelde in 2017-2019 voor de crisis
- Werkgelegenheid keert snel terug op het oude niveau

Steunbeleid overheid heeft goed gewerkt

Totaal voorgeschoten bedrag door de NOW-regeling per werkende, naar gemeente

Economisch herstel verschilt sterk tussen Nederlandse regio's

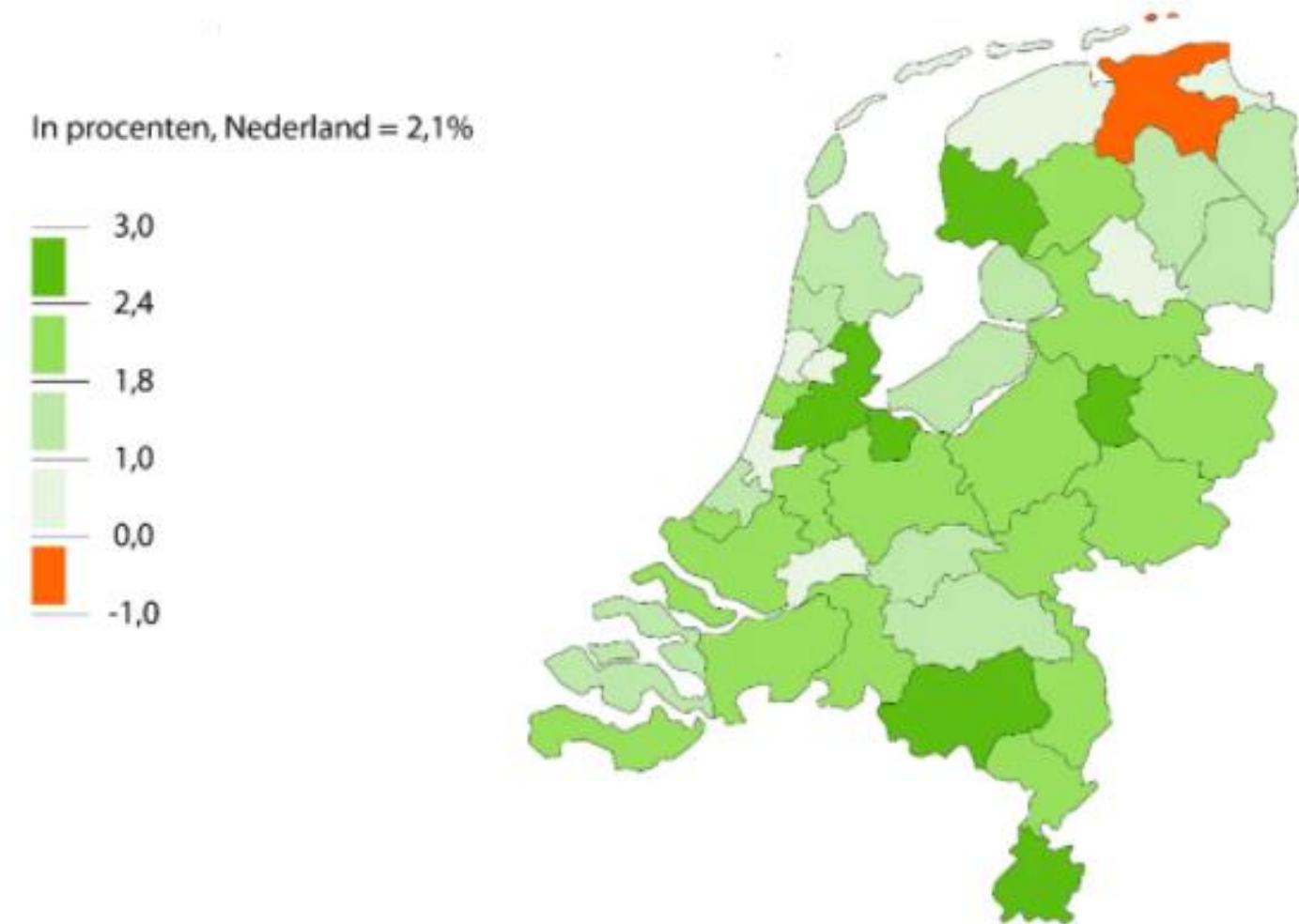
Regionale economie

- De economie zal in 2021 in elke regio groeien
 - (Overig Groningen excl. effect gaswinning)
- Groot-Amsterdam, Zuidoost-Brabant, Zuid-Limburg, Zuidwest-Friesland en Zuidwest-Overijssel springen er in positieve zin uit
- Lagere groei in het noorden en aan de kust

Wat verklaart de regionale groeiverschillen?

- *Sector-effect*: verschillen in de economische structuur
- *Regio-effect*: specifieke regionale omstandigheden zoals nabijheid kennisinstellingen, de kwaliteit van de beroepsbevolking, het gunstige leefklimaat en goede bereikbaarheid

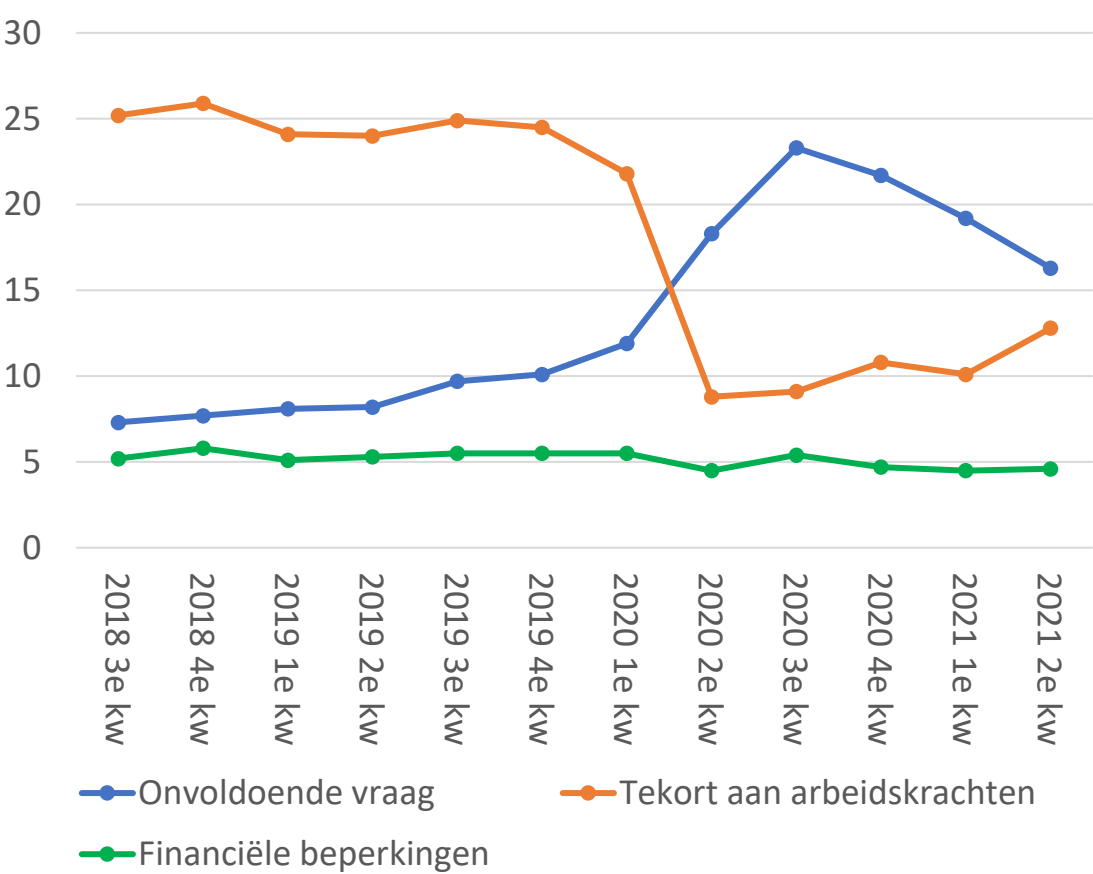
Figuur 1. Verwachte economische groei voor 2021

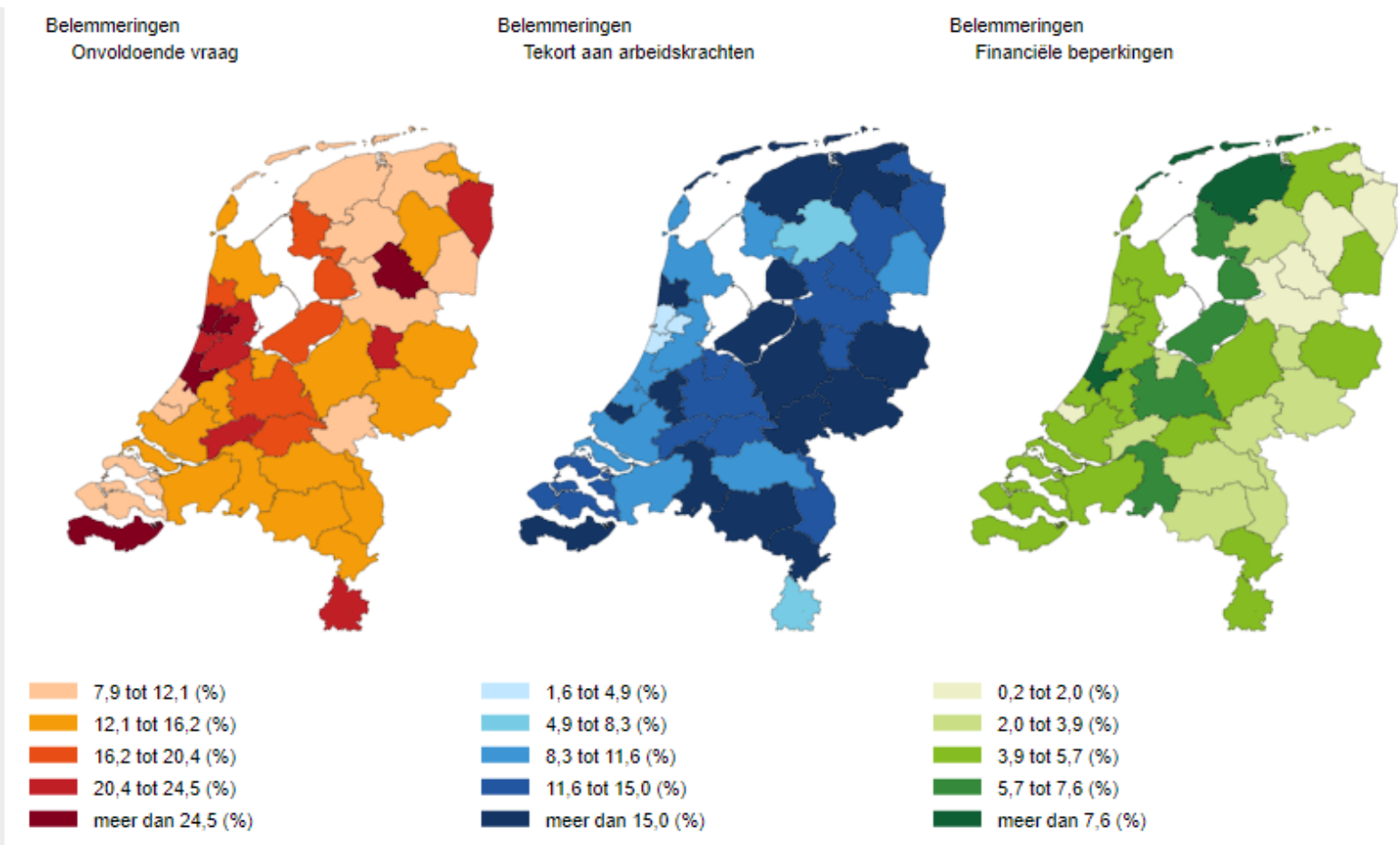
Bron: RaboResearch

Conjunctuurenquête Nederland

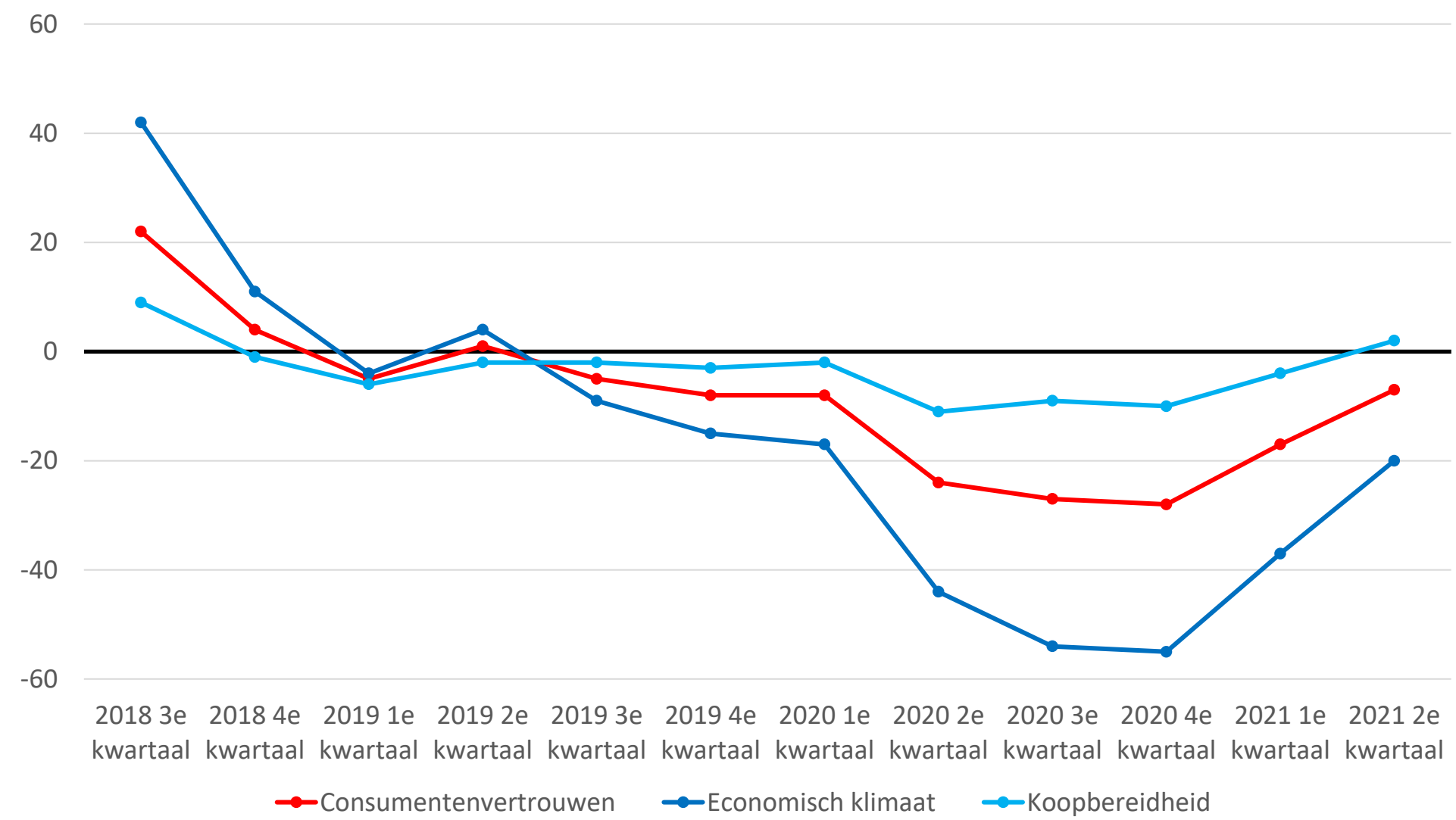
Belemmeringen bedrijfsleven, % ondernemers

Bron: CBS

Consumentenvertrouwen NL nadert niveau voor coronacrisis

Bron: CBS

Impact op woningmarkt en binnensteden

Woningmarkt bloeide als nooit tevoren

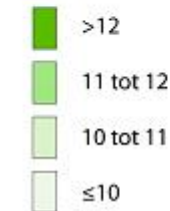
- Schok woningmarkt blijft uit, het aantal verkochte woningen en de huizenprijzen braken records
- Dubbele groeicijfers huizenprijzen 2021 verwacht voor bijna alle regio's
- Gooi en Vechtstreek en Groot Amsterdam minste groei van huizenprijzen, Flevoland en Overig Zeeland het hoogst
- Woningmarkt buiten de randstad is booming, huishoudens laten regio's waar de betaalbaarheid onder druk staat vaker links liggen om hun geluk in meer landelijke gebieden te beproeven

Mogelijke structurele impact op woningmarkt

1. Verplaatsing van het centrum naar de randen van een stad: veel meer groepen zijn op zoek naar ruimte
2. Thuiswerken maakt de woon-werkafstand een minder belangrijke factor in de keuze van een huis

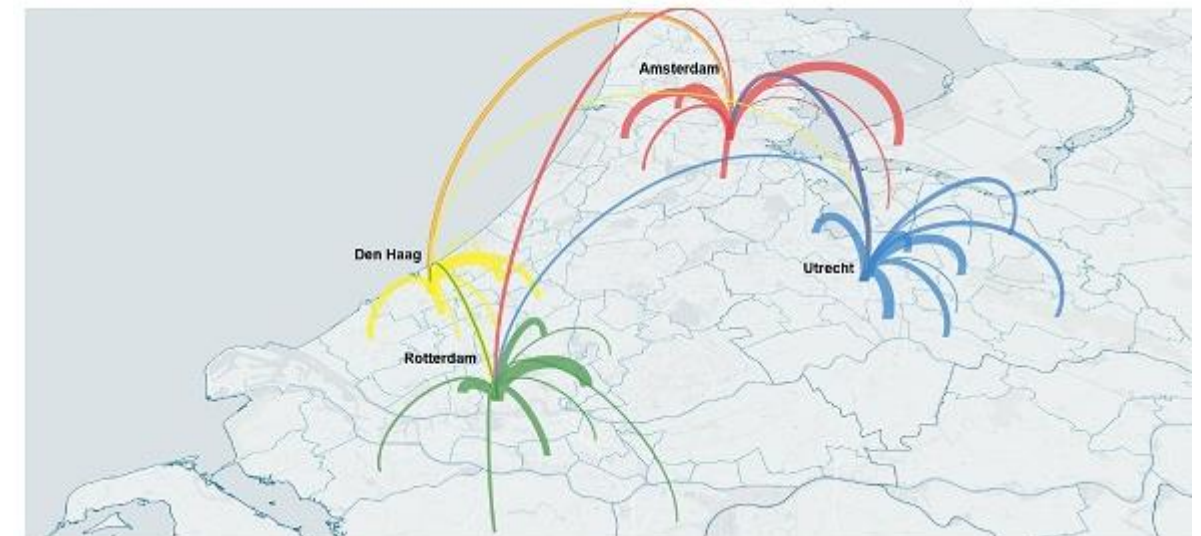
Verwachte stijging huizenprijzen 2021

In procenten

Bron: RaboResearch

Verhuissafstanden vanuit G4-gemeenten

Corona zet ongekeende druk op economische vitaliteit binnensteden

- Binnensteden zijn veerkrachtig genoeg om de gevolgen van de coronapandemie te doorstaan
- Kernkwaliteit zoals sociaal-culturele betekenis, centrale ligging en sfeer blijven bestaan
- Afname totale voorraad, ombouw naar niet-retail

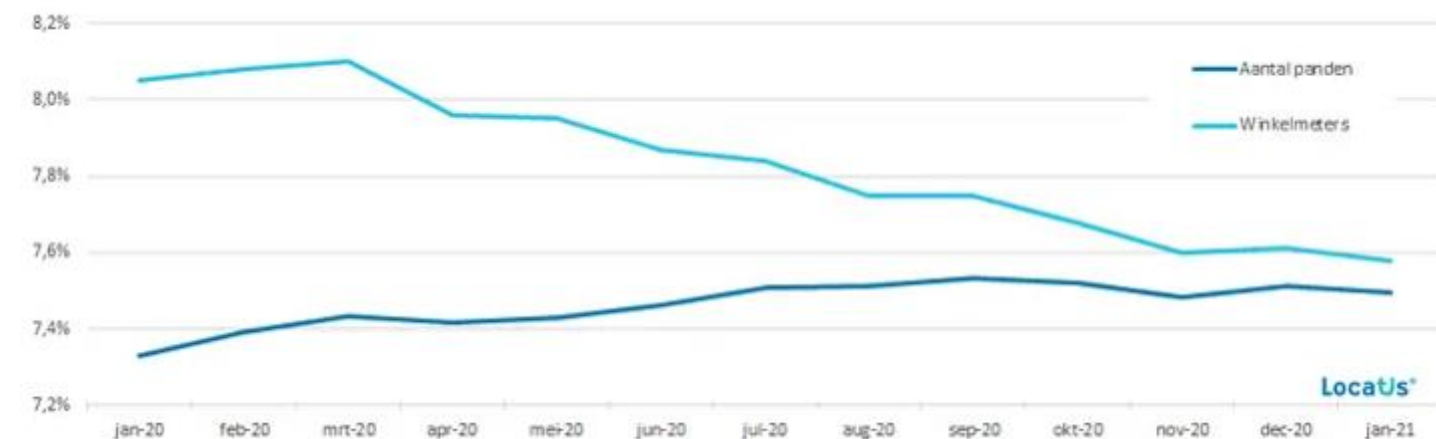
Impact detailhandel

- Door Corona gebeurt in verhoogd tempo wat reeds speelde: de fysieke winkelmarkt verliest terrein t.o.v. online winkelen
- De detailhandelssector verandert nog sneller dan voor corona
- Verandering in de rol van winkels als vanzelfsprekende dragers van centra

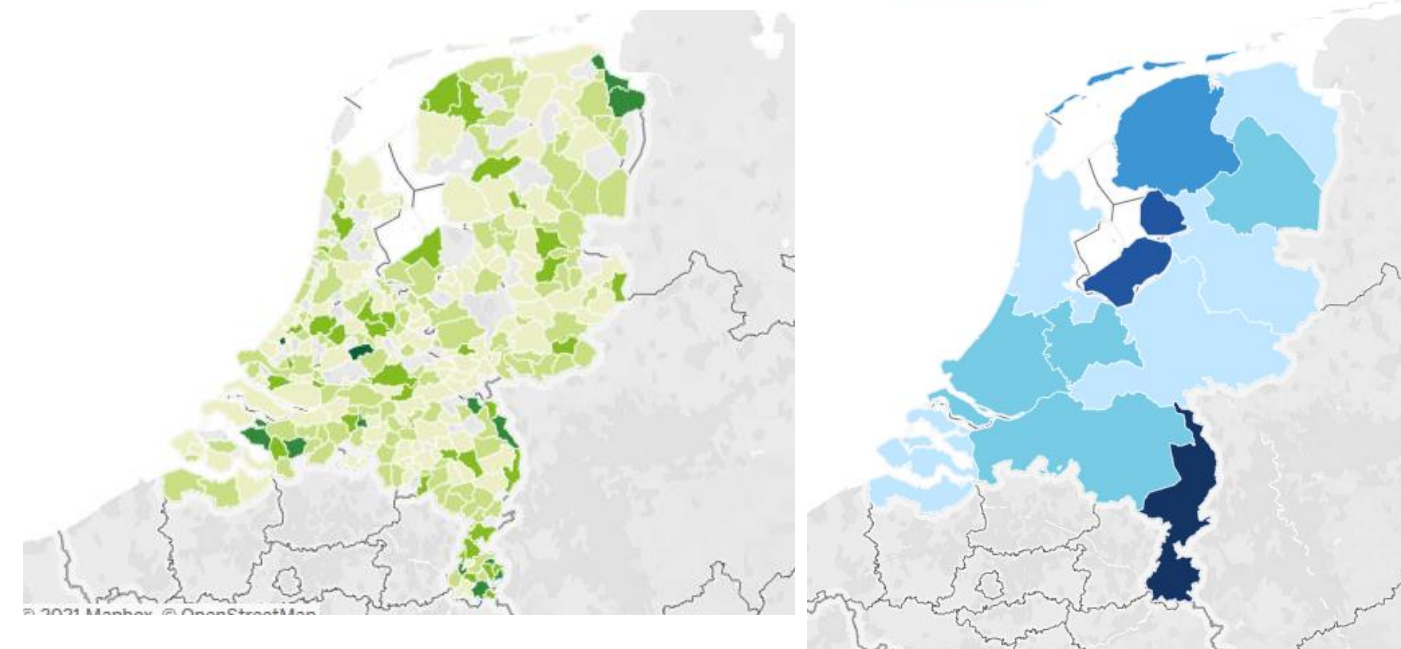
Oplopende leegstand biedt ook kansen

- Grote mix van functies stimuleren: cultuur, ateliers, werklocaties en wonen
- Van een *place to buy* naar een *place to be*

Ontwikkeling leegstand, winkelmeters en panden, Nederland

Leegstand 2020, winkels (m2)

Bron: CBS

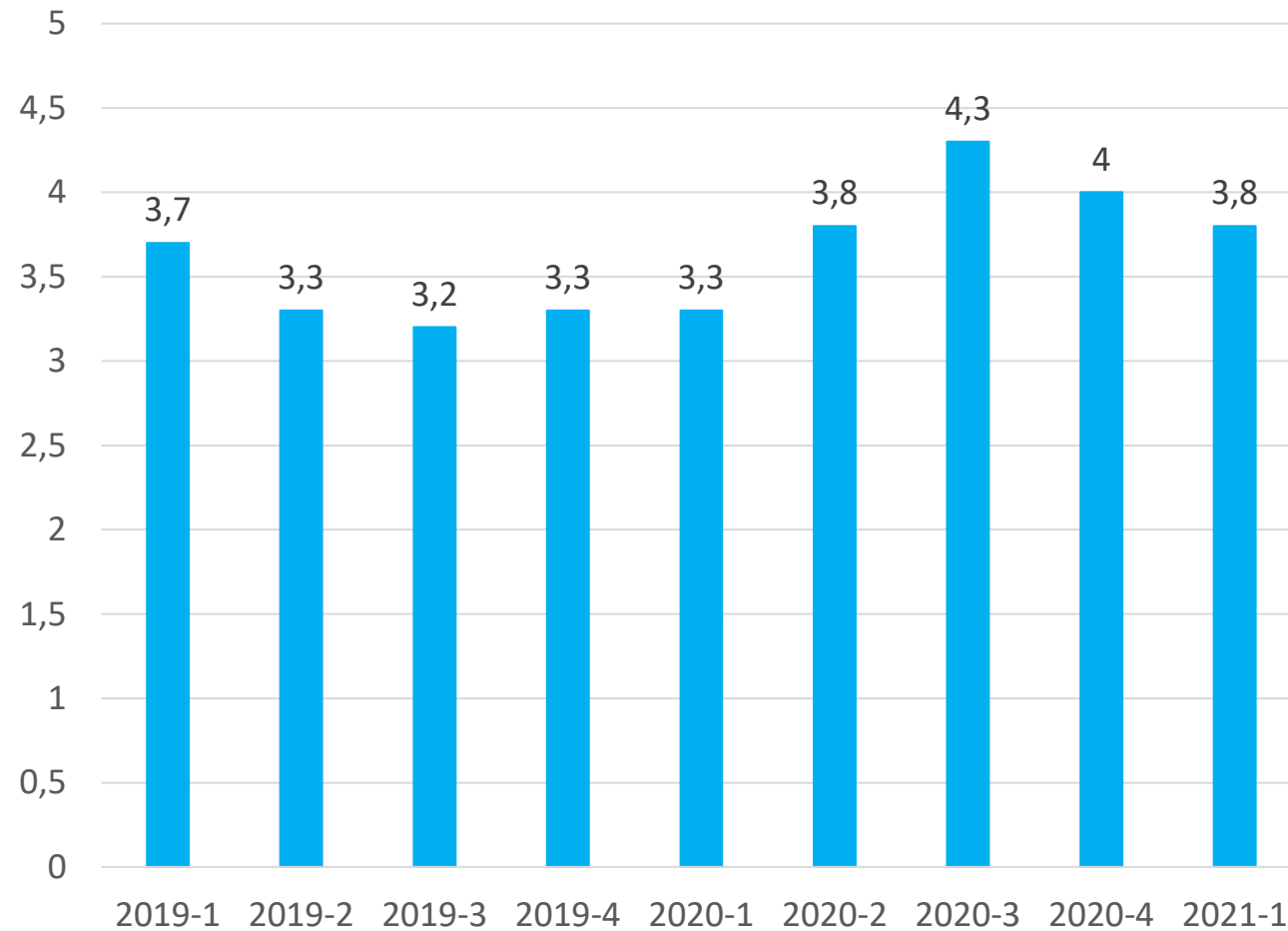
Etil research group

Impact op de arbeidsmarkt

Conjunctureel

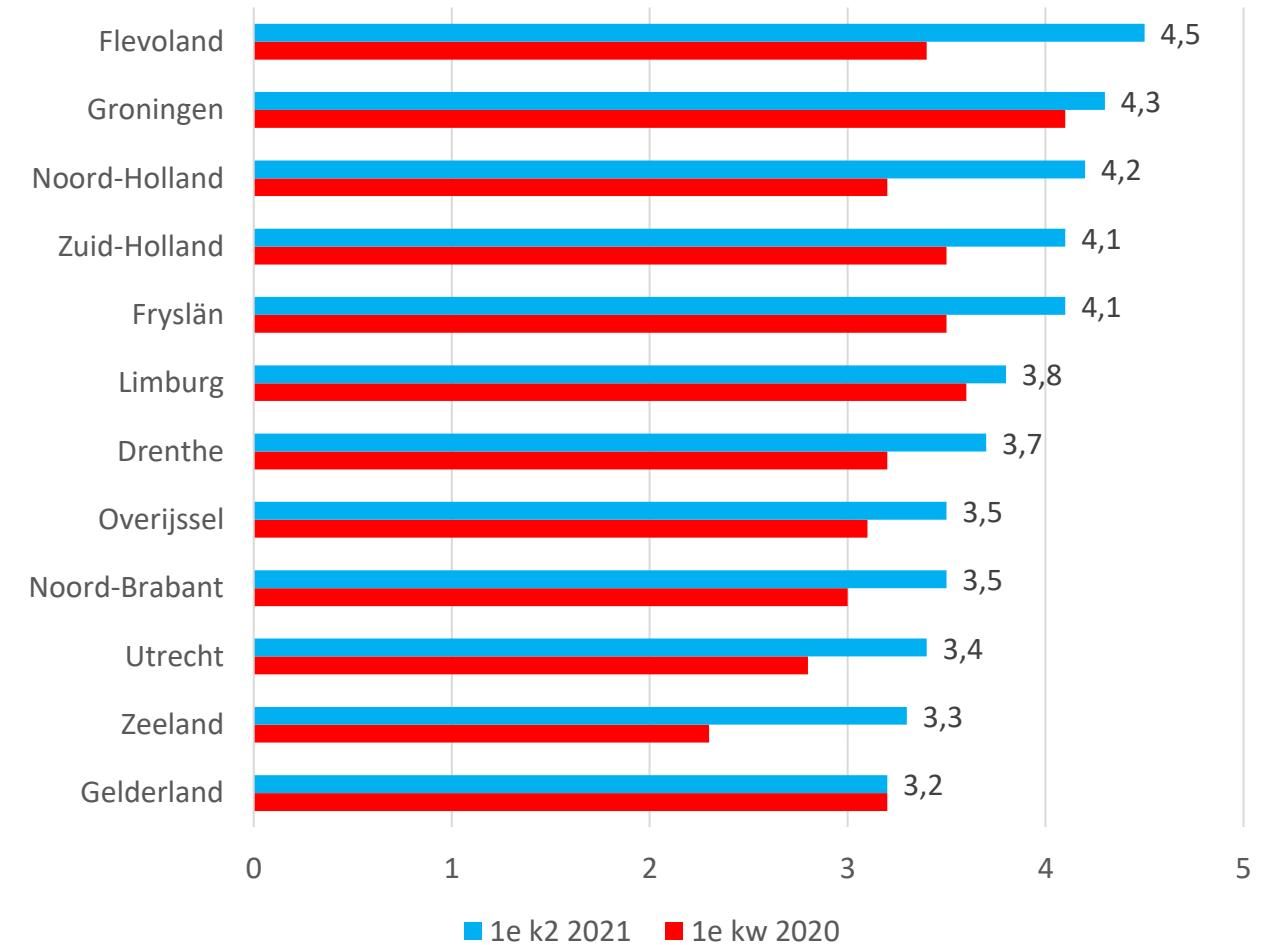
Werkloosheid blijft op een laag niveau

Ontwikkeling werkloosheidspercentage, per kwartaal, Nederland

Bron: CBS

Werkloosheidspercentage naar provincie

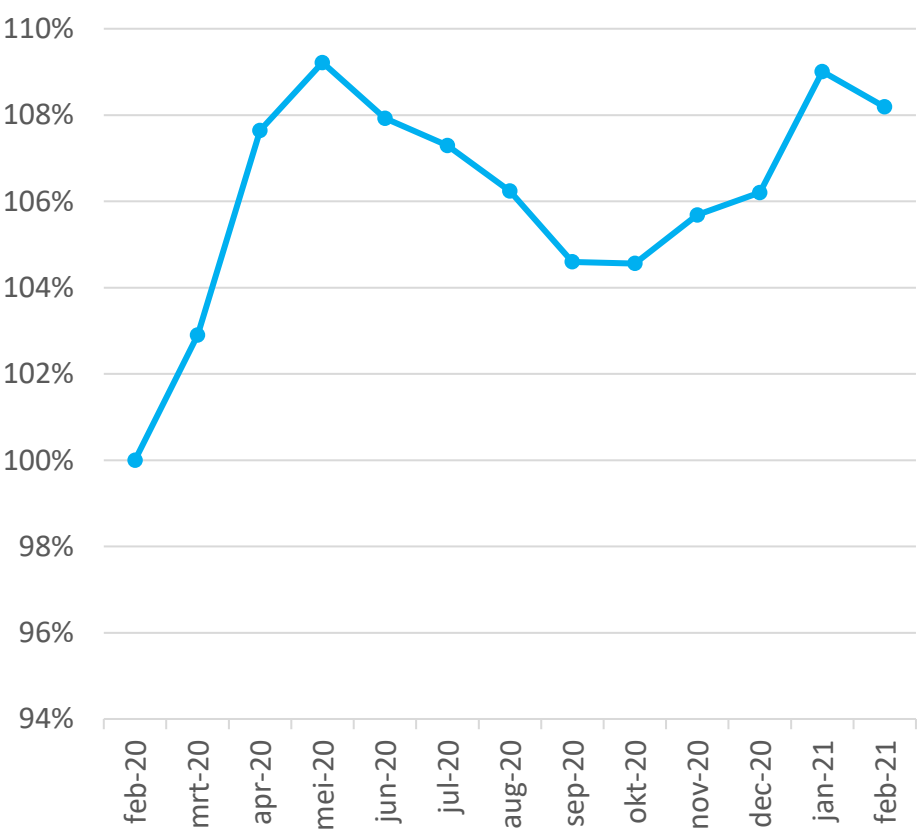

Bron: CBS

Ontwikkeling GWU zonder dienstverband

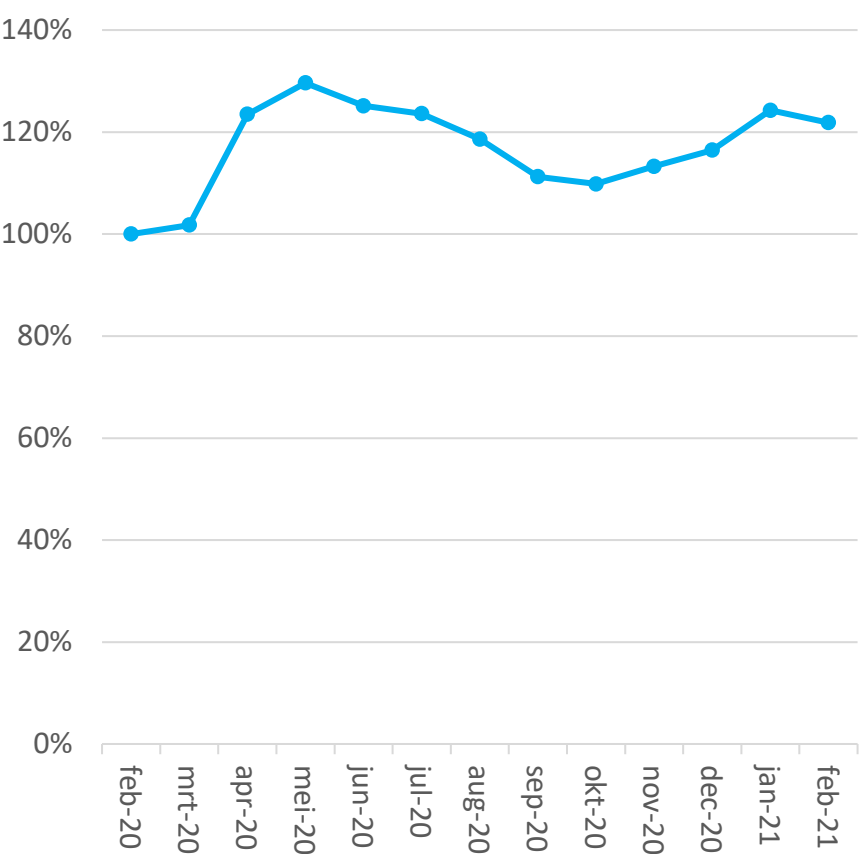
Let op: y-as is anders

Ontwikkeling GWU
(feb-20 = 100%), Nederland

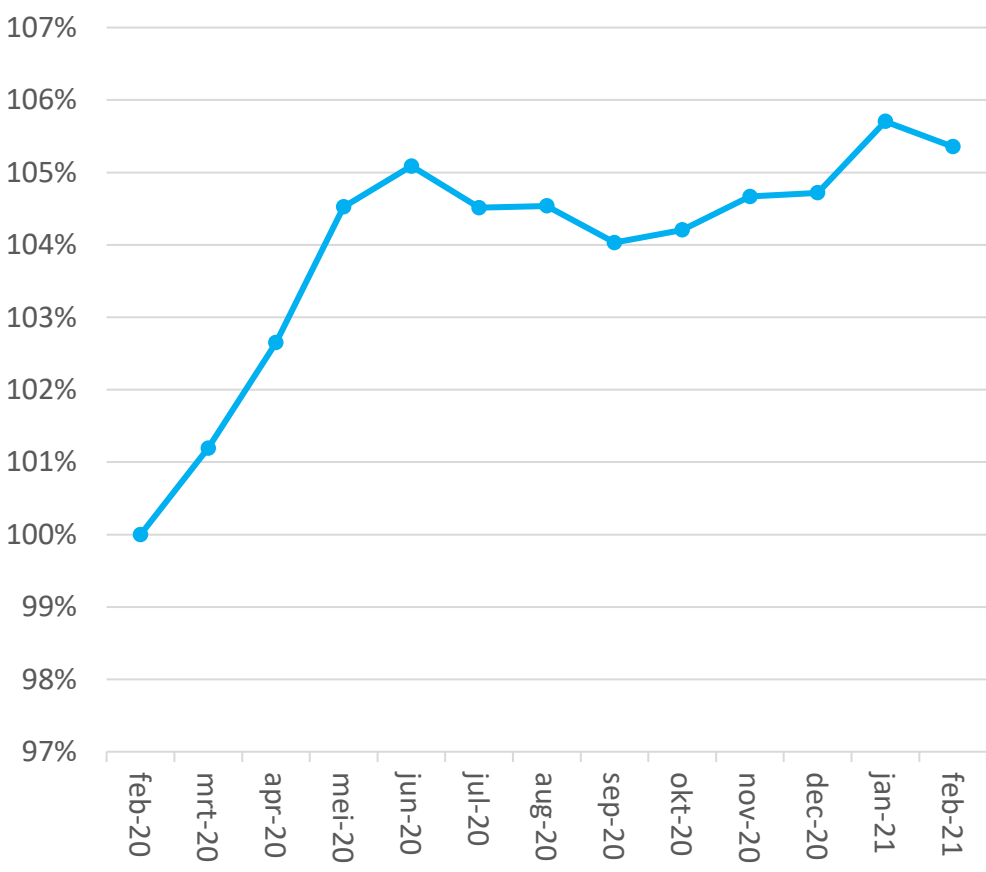
Bron: UWV

Ontwikkeling GWU met ww-uitkering
(feb-20 = 100%), Nederland

Bron: UWV

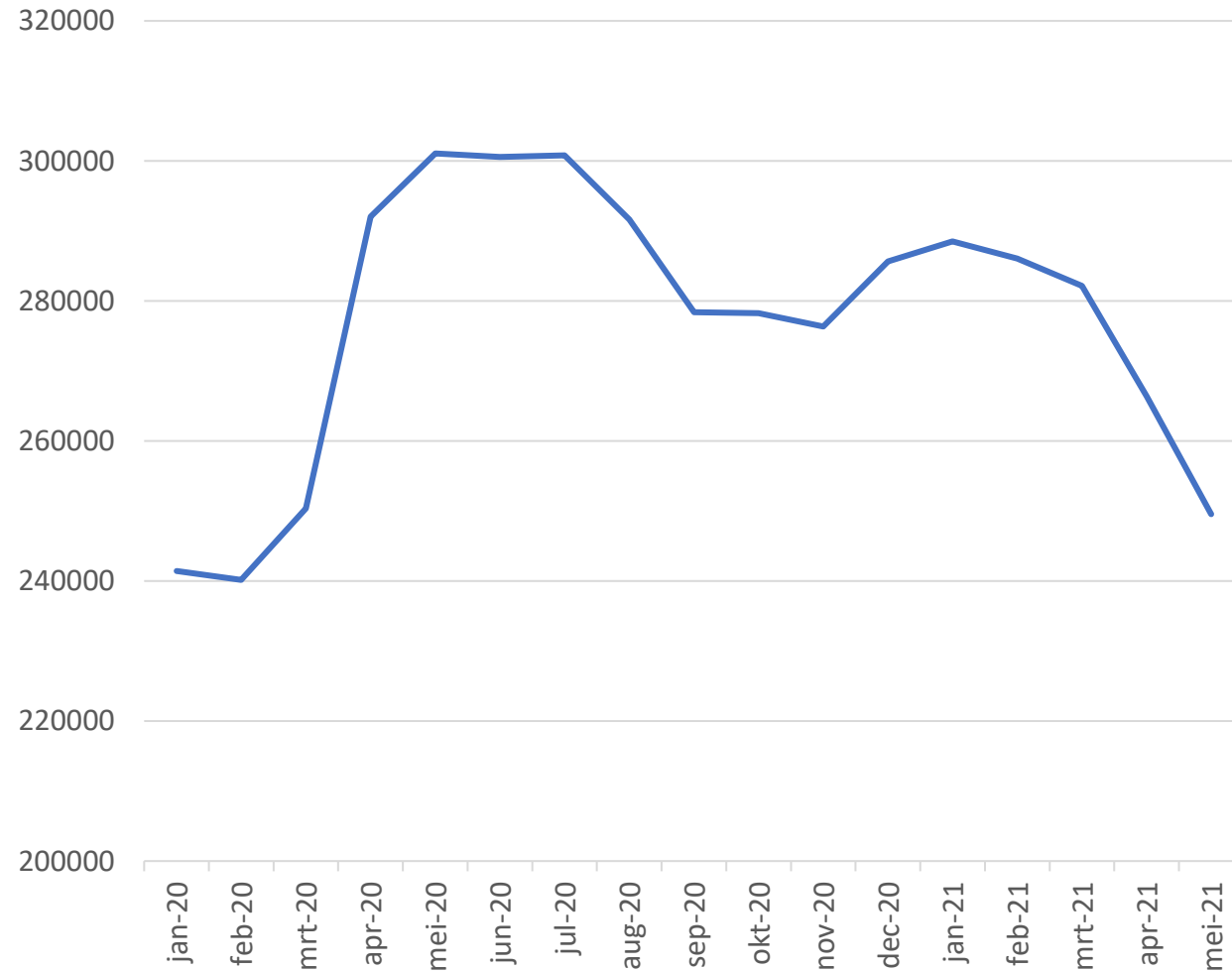
Ontwikkeling GWU met bijstandsuitkering
(feb-20 = 100%), Nederland

Bron: UWV

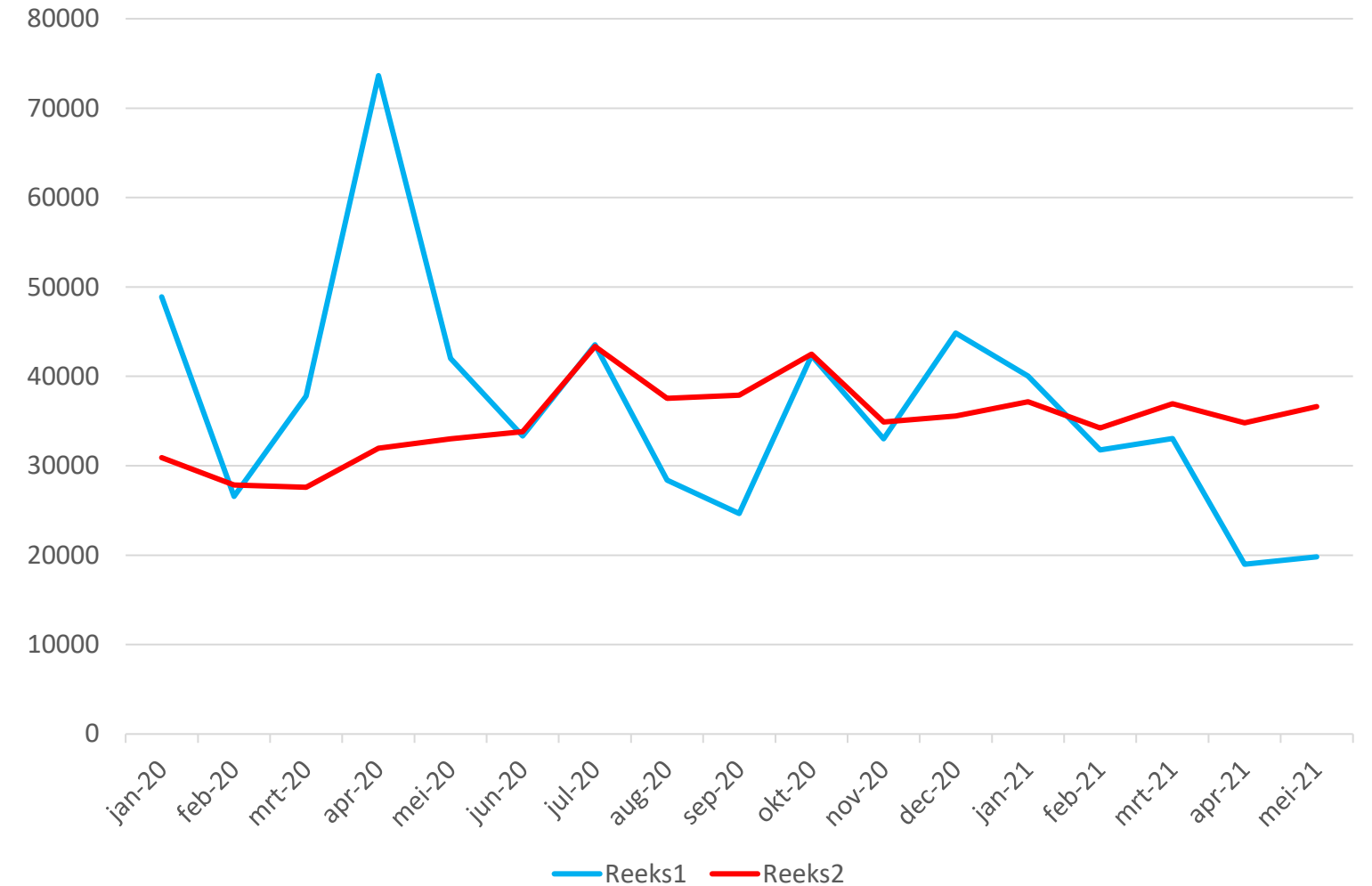
Instroom ww neemt sterk af

Ontwikkeling ww-uitkeringen, Nederland

Bron: UWV

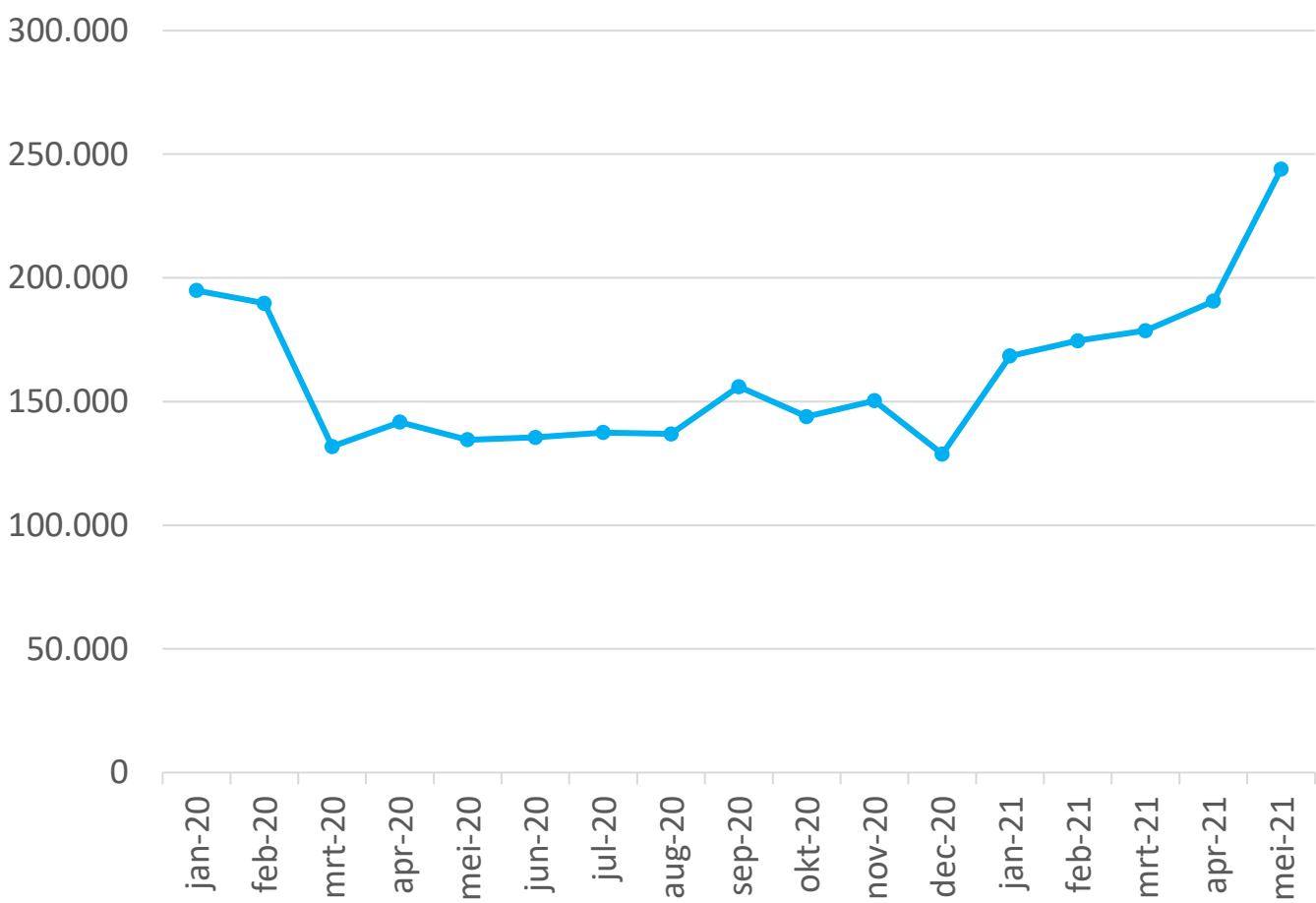
Ontwikkeling in- en uitstroom ww-uitkeringen, Nederland

Bron: UWV

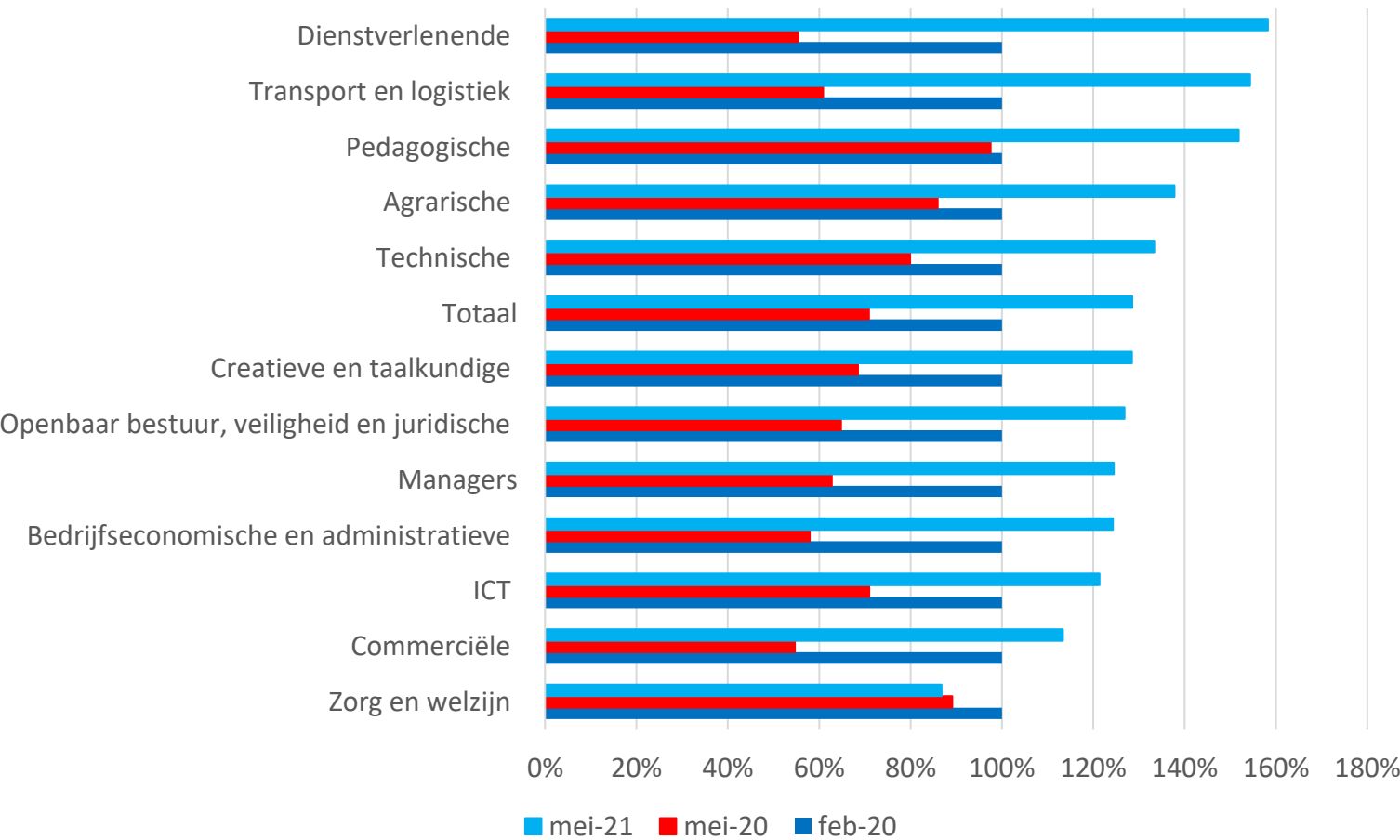
Sterk herstel van vacaturemarkt

Ontwikkeling online openstaande vacatures, Nederland

Bron: UWV

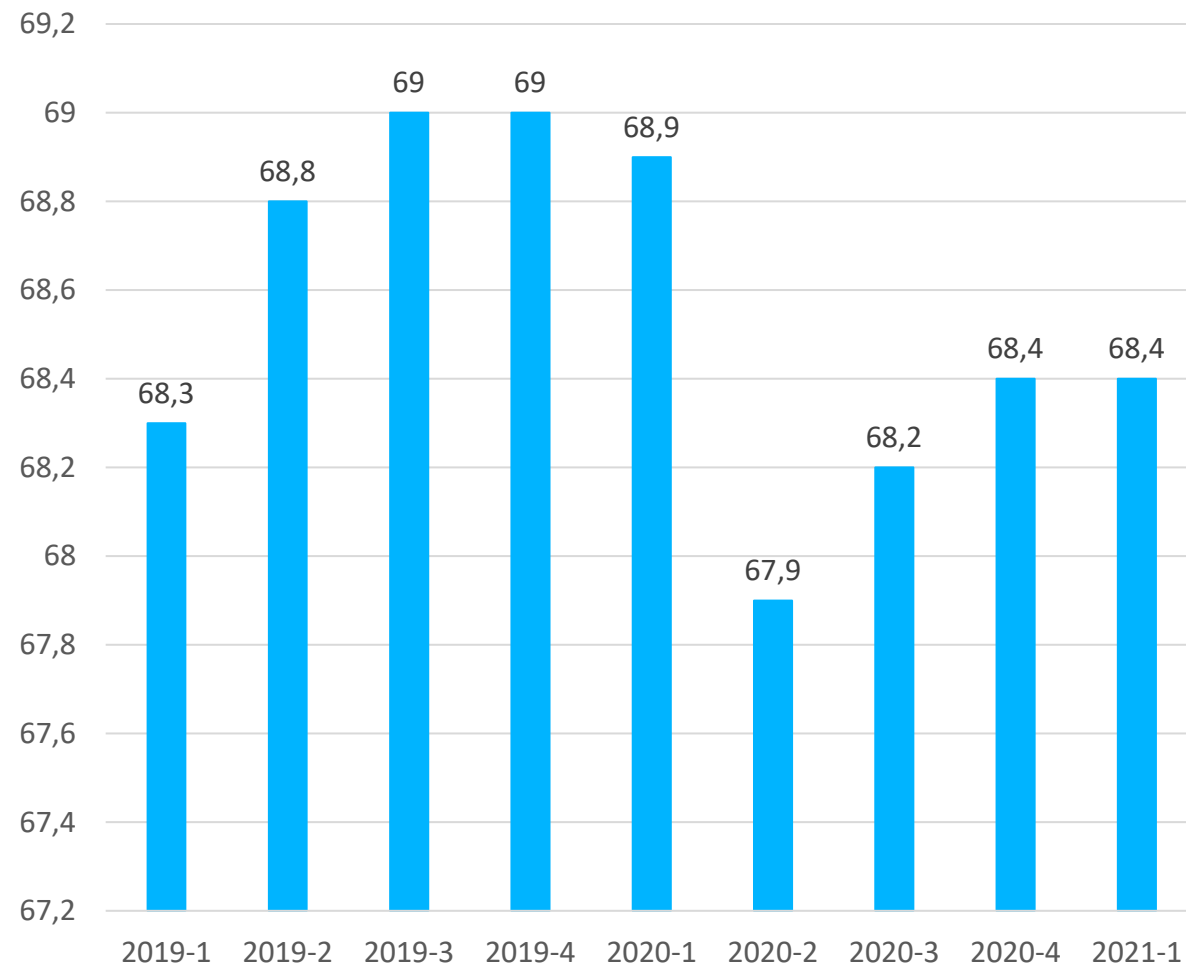
Ontwikkeling online openstaande vacatures (feb 2020 = 100%), naar beroepsklasse, Nederland

Bron: UWV

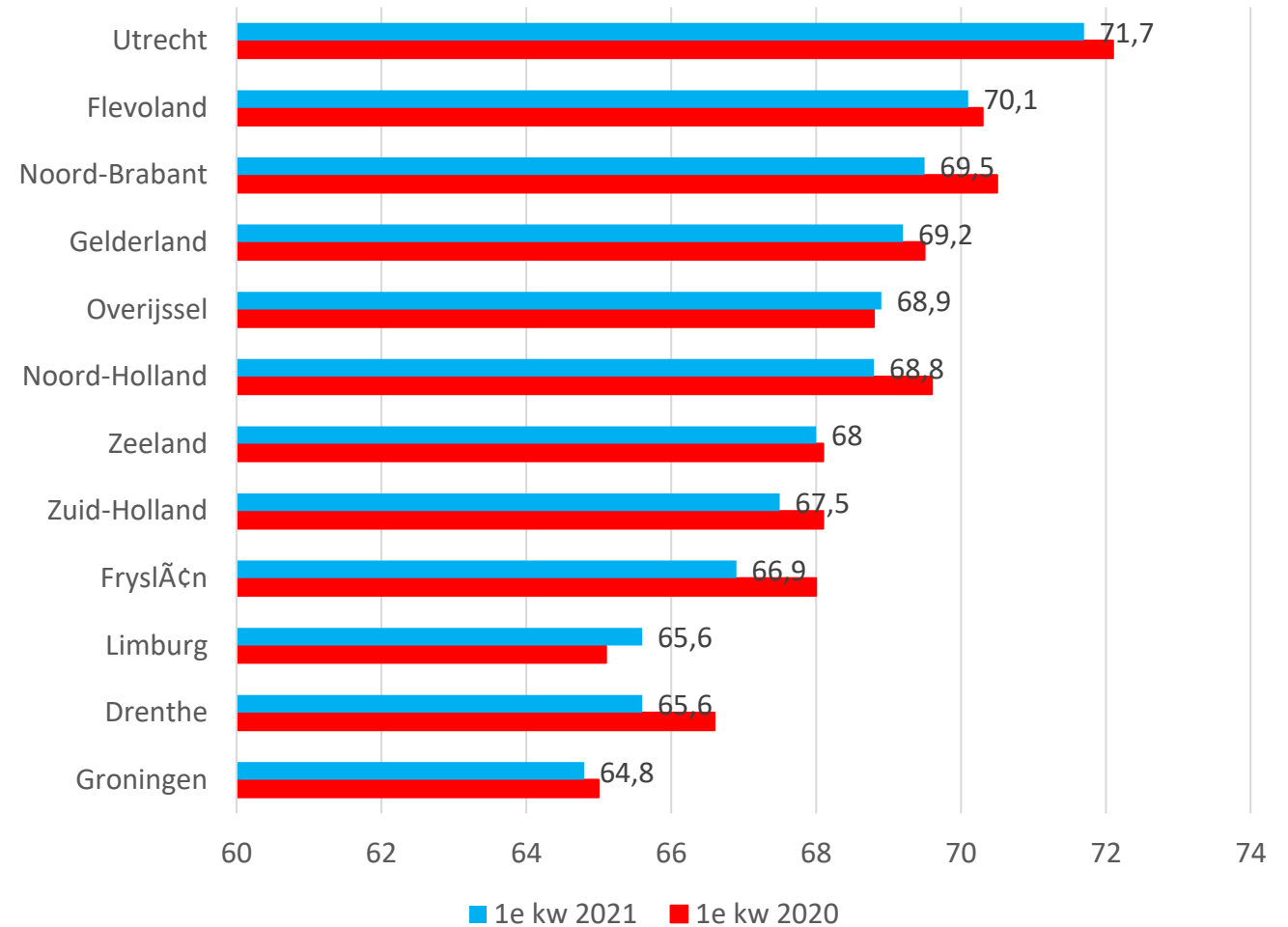
Herstel netto arbeidsparticipatie vanaf 2^e kwartaal 2020

Ontwikkeling netto arbeidsparticipatie, per kwartaal, Nederland

Bron: CBS

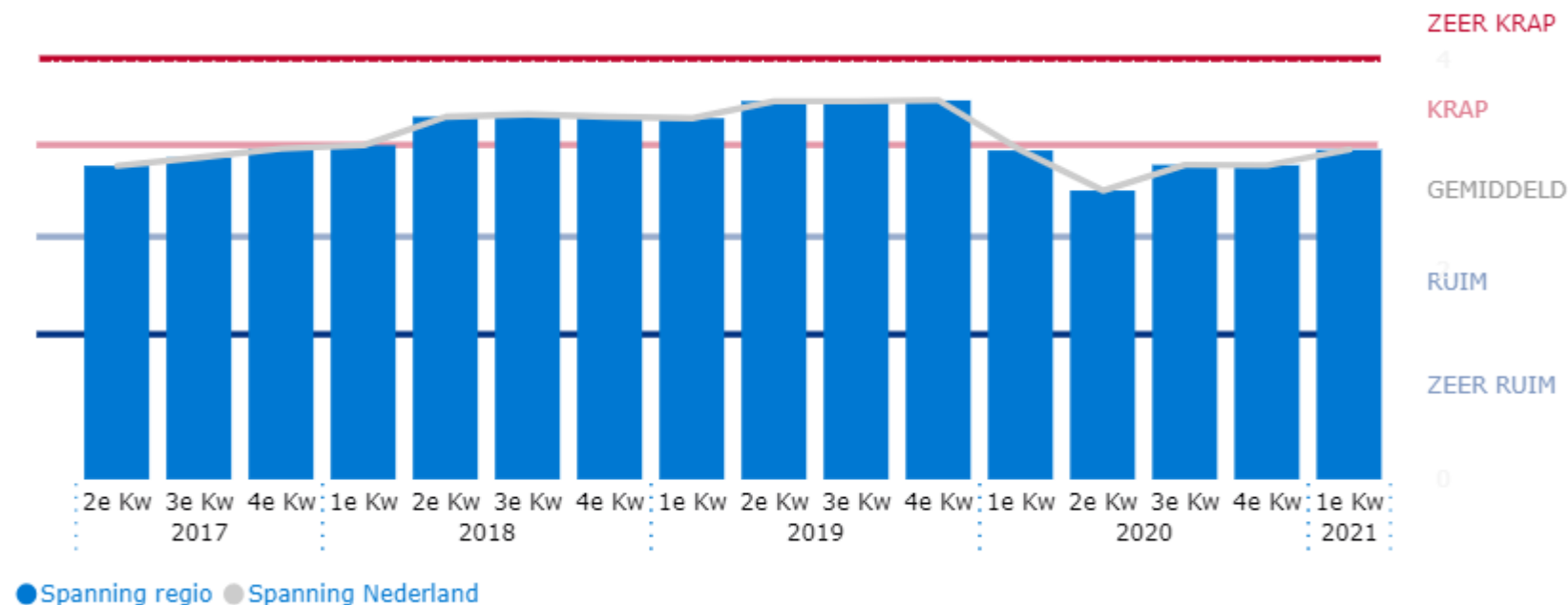
Netto arbeidsparticipatie naar provincie

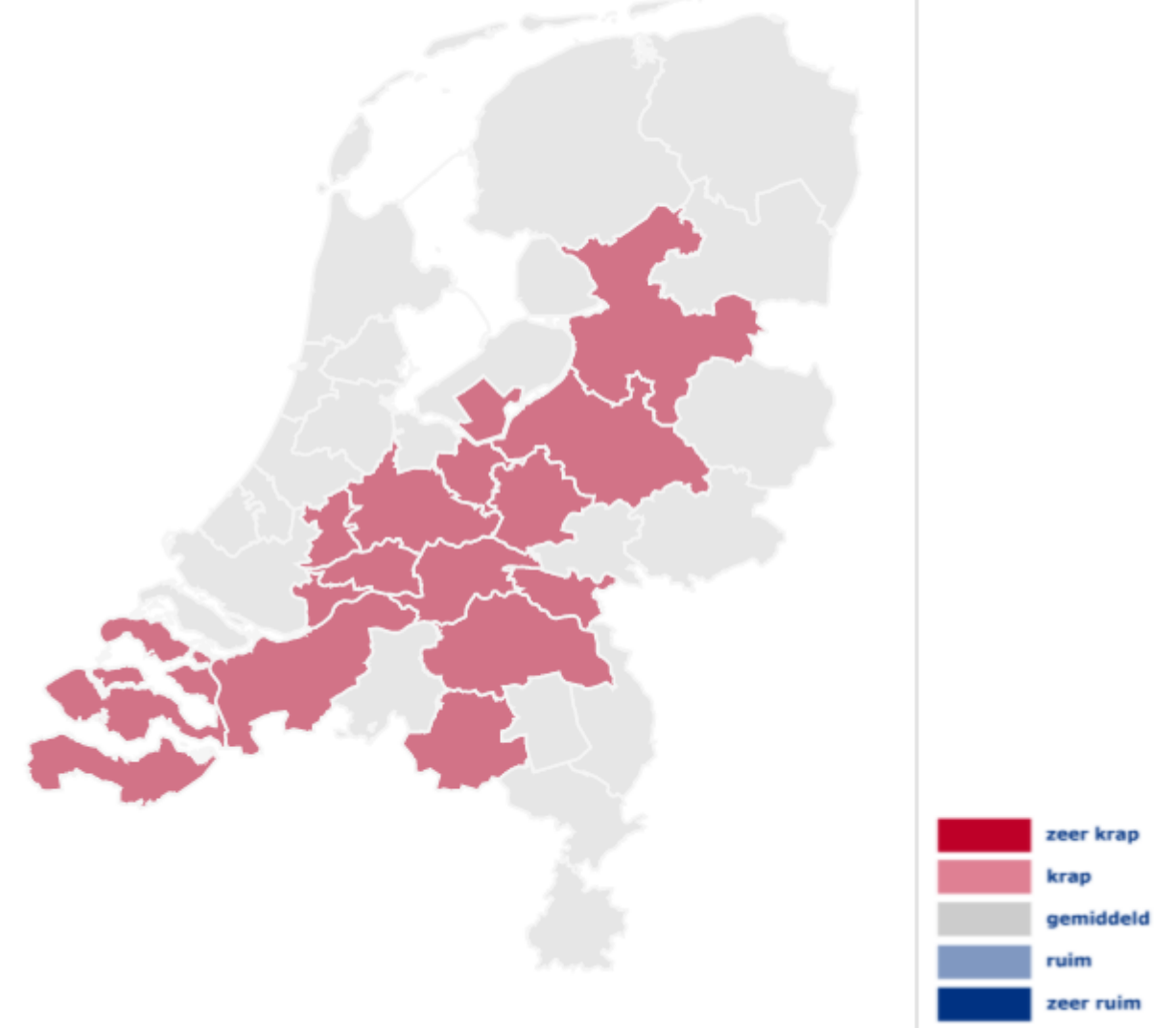
Bron: CBS

Spanning op de arbeidsmarkt stijgt weer

- Spanning op de arbeidsmarkt neemt weer toe
- 1^e kwartaal 2021 bijna weer een krappe arbeidsmarkt (score 1,45)

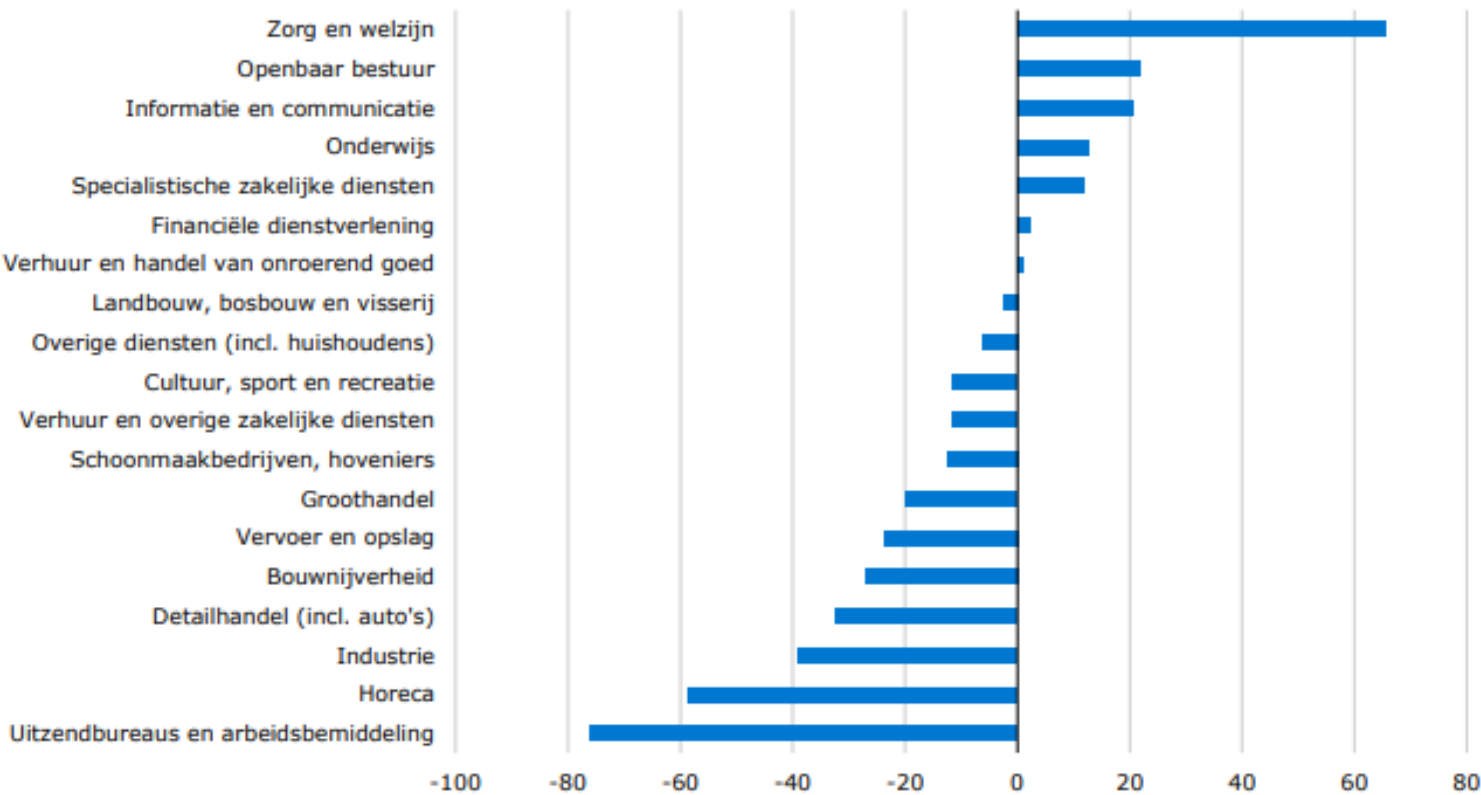
Arbeidsmarktspanning, naar arbeidsmarktregio, 1^e kw 2021

Bron: UWV

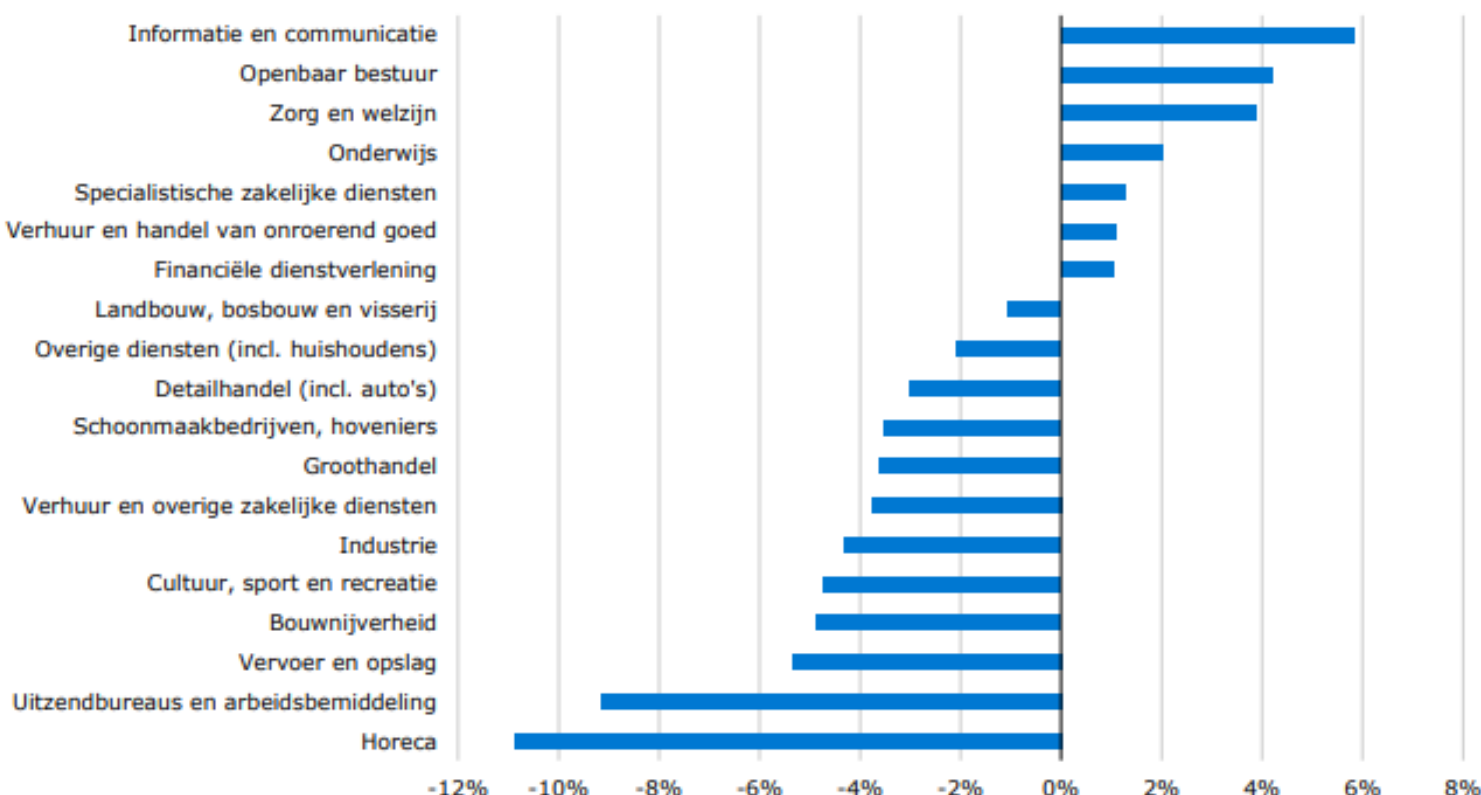
Ontwikkeling aantal banen tussen 2019 en 2021 naar sector, Nederland

Aantal banen, absoluut (*1.000)

Bron: eigen prognose UWV (o.b.v. gegevens CBS en CPB)

Procentuele ontwikkeling

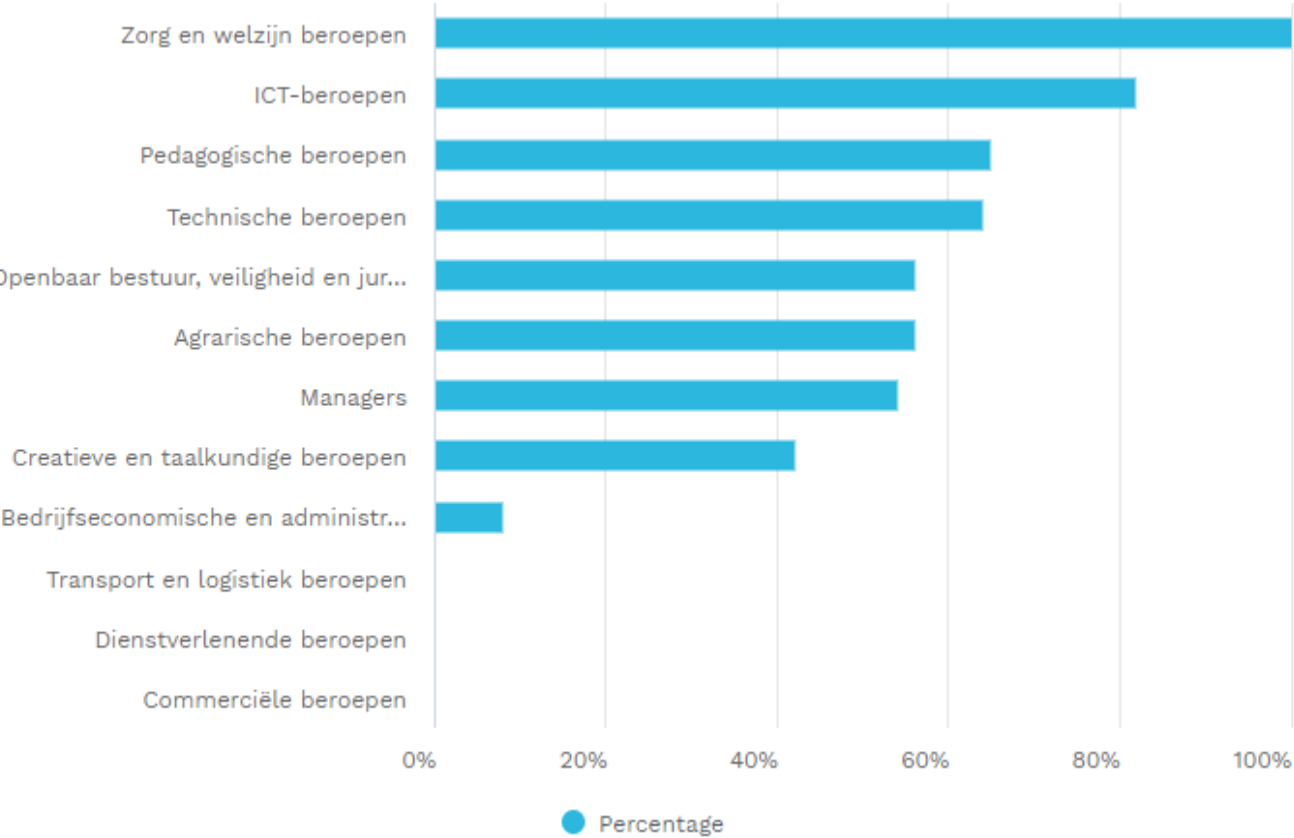

Bron: eigen prognose UWV (o.b.v. gegevens CBS en CPB)

Bron: UWV

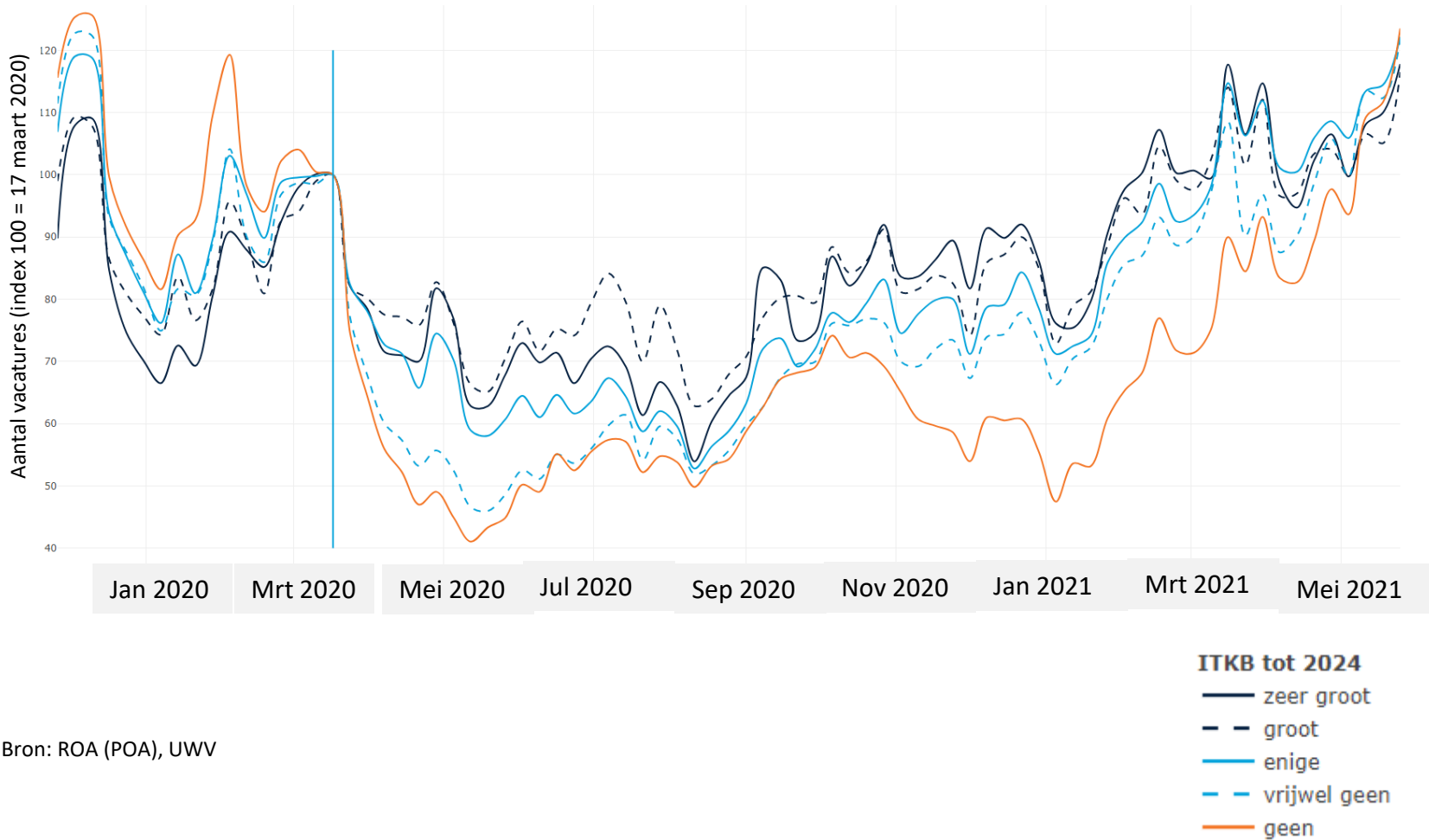
Verwachte arbeidsmarktperspectieven 2024

Beroepsklassen met grote knelpunten tot 2024, Nederland

Bron: ROA (POA)

Vacatureontwikkeling naar typeringen ITKB tot 2024, Nederland

Bron: ROA (POA), UWV

Impact op de arbeidsmarkt

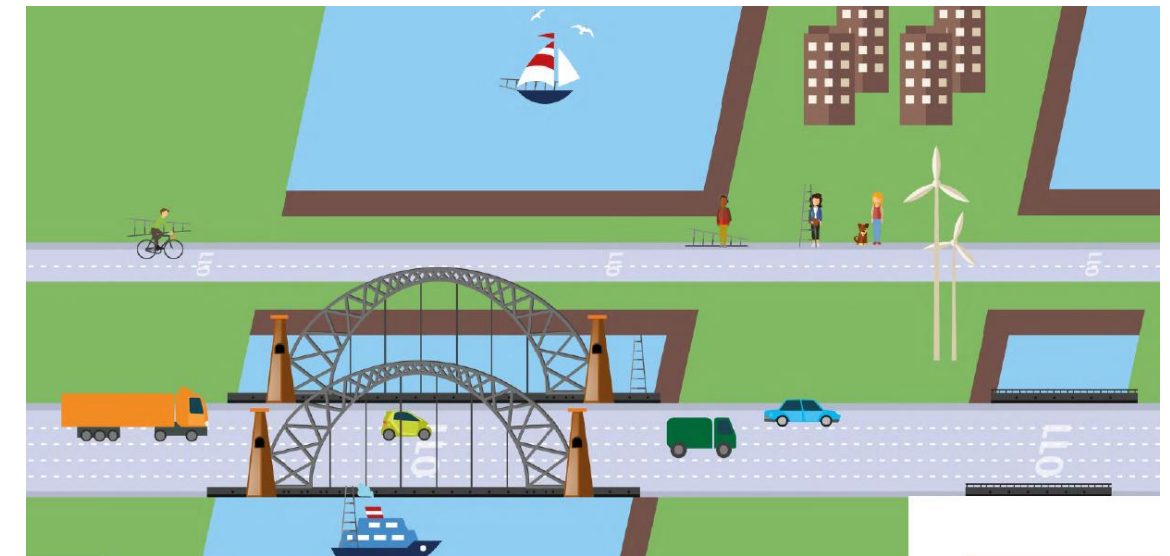
Structureel

Structurele ontwikkelingen

- 1. Onvoorspelbare wereldeconomie:* Nederland is als open economie voor een groot deel afhankelijk van de wereldeconomie. De dynamiek in de wereldeconomie is de laatste jaren, mede als gevolg van verdere internationalisering en globalisering, toegenomen.
- 2. Demografische ontwikkelingen:* het aantal inwoners dat gezien de leeftijd (15 tot 75 jaar) in aanmerking komt om te werken neemt de komende jaren af. De toenemende vergrijzing heeft naast de toekomstige uitstroom naar pensioen ook gevolgen voor het aanpassingsvermogen van de arbeidsmarkt.
- 3. Technologische ontwikkelingen:* digitalisering, automatisering en robotisering. Er voltrekt zich een ingrijpend transitieproces naar een nieuwe economische en maatschappelijke werkelijkheid die voortkomt uit ontwikkelingen in de digitale wereld.
- 4. Ecologische ontwikkelingen:* de toename van de vraag naar arbeid als gevolg van de energietransitie heeft tot gevolg dat de arbeidsmarktspanning toeneemt voor specifieke beroepen toeneemt.
- 5. De opkomst van circulaire economie:* een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen in de verschillende schakels van de productieketen: van de winning van grondstoffen tot consumptie. De implementatie van een circulaire economie zal net als de energietransitie voor verschuivingen zorgen binnen sectoren en regio's.

Behoefte aan skillsgerichte arbeidsmarkt

- Dynamischer wordende arbeidsmarkt: de inrichting van werk in beroepen en banen wordt dynamischer
- De veranderingen op de arbeidsmarkt leiden tot meer transities in loopbanen van de beroepsbevolking
 - Wisselingen binnen en buiten organisaties en van bedrijf, sector, functie, rol, dienstverband en/of beroep
- Een op skills gerichte arbeidsmarkt ondersteunt en vergemakkelijkt deze overgangen
 - Mensen blijven arbeidsmarktfits en bedrijven zijn wendbaar
- Corona zorgt voor het momentum om nu echt door te pakken

Herstelbeleid

Herstelbeleid overheid

- Nederlandse economie en arbeidsmarkt staat er ondanks coronapandemie relatief goed voor
- Herstelbeleid moet zich nu richten op het faciliteren van aanpassingen in de economie en langetermijn uitdagingen
- Regionale aanpak herstel van belang

Klimaat
(energietransitie &
circulaire economie)

Onderwijs
(omscholing,
onderwijsachterstanden
& kwaliteit onderwijs)

Wonen
(huizenprijzen &
oplopende bouwkosten)

Binnensteden
(detailhandel,
place to be)

Arbeidsmarkt
(skills gerichte
arbeidsmarkt, tweedeling
op de arbeidsmarkt)

Kansrijk uit de coronacrisis

- Vanuit ArbeidsmarktInZicht regionale experts aan het woord om op sociaal en/of economisch gebied sterker uit de crisis te komen

Limburg

Noord-Brabant

Uitdagingen & discussie

1. Brede welvaart als uitgangspunt voor beleid?
2. Hoe brengen we de skillsgerichte arbeidsmarktaanpak een stap dichterbij?
3. Biedt oplopende leegstand ook kansen? Hoe verzilver je die?